

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer ha-Tishbi

Eliyahu Baḥur

רוחב והילא

Ṭshernoḃits, 616 = 1855

רמסה תוא

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12352)

נְשֵׂאֵי מי שאין לו אשה נקרא פנוי וכשיש לו אשה קורין לו נשוי ואין לשאל למה קורין אותו נשוי בלשון פעול והלא האשה היא הנשואה והוא הנשוא שנאמר (רות א') וישאו להם נשים אלא כן נהוג בדברי רז"ל שאומרים הפעול במקום פועל והוא כדמות תואר וכן אמרו (ע"י שלש כפה) בפוי טובה הוא תואר במקום כופה (כ"מ ד' ע' וע"ש) וכן היה רכוב על החמור הוא תואר במקום רוכב.

נשלמה אות הנון כיטע אל רחום וחנון :

אות הסמך

סָבַב (מלכ"ס א' י"ב) כי היתה סבה מאת יי הרגש במקום הכפל פירוש הקב"ה היה מסבב הדבר ורז"ל קראו לסבה גרמא ובספרים חיצונים עלה וקורין להקב"ה עלת העלות או סבת הסבות בל"א אורואך אלר אורואכין ובלשון רומי קויזה קויזאדום.

סְבִלְזוּנֹת בן קורין הדורון ששולח החתן לבלה והוא לשון סבל ומשא וכן פירש רש"י (שמות ו') סבלות מצרים משא מצרים ונמצא משא בלשון מתנה כמו (בראשית מ"ג) וישא משאת פירוש ויתן מתנות.

סָבַר (בראשית מ"ח) לא פללתי תרגום לא סברתי פי' לא חשבתי ורז"ל שמשו בזה הדב"ה כשם התאר כמו סבור הייתי סבורים היו ובדניאל (דניאל ז') ויסבור להשניא זמניא והשם סברה והוא ענין מחשבה ודעת נכונה ויש מפרשים מזה סברי מורי שאומרים על היין פירוש תנו דעתכם ומחשבותיכם על זה כמו שכתוב בספר כל בו בס"מ כ"ה.

סָבַר סבר פנים יפות תרגום (בראשית ל"ח) את פני לבן ית סבר אפי' דלבן וכן (תהלים ד') אור פניך יי נהור סבר אפך ובדברי רבותינו זכרונם לברכה מסביר לו פנים ונראה לי שהוא קרוב לענין ראשון לש' סברה(ה):

סָגַן המשנה לכהן גדול נקרא סגן ובסמיכות סגן (ירמיה כ') כמו פקיד נגיד בבית יי ממנה סגן כהניא ובפסוק (אסתר א') בימים ההם כשבת בתרגום ירושלמי חדר לכ'נא רבא וחד לסגן כהנא ולא מצאתיו בלי סמיכות והוא לשון (ירמיה כ"ה) פחות (א) תענית דף ט' י"ד וסגניס

תשבי

וסגנים שהם משנים למלך :

סדר זה השרש לא נמצא בפסוק רק פעם אחת בלשון רבים (איוב י') צלמות ולא סדרים : ובדברי רבותינו זכרונם לברכה נמצא הרבה והשם סדר וכן יש קורין לכל פרשה מהתורה סדר או סדרא גם לכל התלמוד שתא סדרי משנה שהם סדר מועד וסדר נשים וסדר נזיקין וסדר זרעים וסדר טהרות וסדר קדשים ולא בא ממנו פעל רק בבנין פעל הדגוש סדר סדרת מסדר מסדר סדר אסדר ובלעז אורדינו וכן בלשון אשכנז אורדיננצא

סדר בדרז"ל (סוכה דף נ"א) החזן היה מניף בסודר פירוש בבגד וכן קנין סודר וקנין הזה ידוע בדרז"ל ועוד אבארהו בשרש קנה ותרגום (רות ג') הבי המטפחת הבי סודרא וכן (שמות ל"ד) על פניו מסוה תרגום ירושלמי סודרא :

סמן תמצא בשרש שמן עיין שם *

סייג הוא גדר ונכול מלשון סוגה בשושנים המתורגם דסייגו להון עזרא הבהן ורכבל וישוע וכולי בלשון אשכנז צוין ובלעז פראטא ותרגום ירושלמי (במדבר כג) גדר מזה וגדר מזה סייגא מן דין וסייגא מן דין ויש ספרים כתיב וכגייא והוא מעות סופר :

סיים ענין השלמת הדבר ותכליתו בלשון אשכנז אויפ ורן ובלעז ציסאר ולא עמשו בו רז"ל רק בנין פעל סיים כי מת מבי ס אסיים וכולי והשם סיום *

סיע רוב לשנא עזר וסעד מתורגם בלשנא סיוע ובפרט בתלים כמו (תהלים קיח) ויי עזרני ויי סיעני (תהלים כ') ומצוין יסעודך יסייעיך וכן (זכריה א') והם עזרו לרעה מסייען לאבאשא :

סיע ענין חברותא תמצא בשרש סעה *

סיף (סופטיס כ') שולח חרב שלפי סיפא ודומיהו מעטים אבל בלשון רבות כלן מתרגמן בלשון סיף *

סך (תלים מז) כי אעבור בסך לשון מנין ואין לו דומה במקרא ובדברי רז"ל סך חשבון סך הכל בלשון אשכנז צאל ובלעז נמרז ולפעמים הוסיפו בו נס ואמרו סכום כבשרש

כבשרש שלפניך -

ככום כמו סכום מקח וכן במסורת ככום פסוקי דספרא וכן (שמות ס') ותוכן לבנים התנו תרגום וסכום לבניא תתנו

כן מצאתי בכל הנוסחאות הסמך קמוצה והבף בחולם

ככם לשון הסכמה והוא השואת דעות בני אדם יחד באמרם הסכימו פלוני ופלוני וכן על דעת עצמו יוכל אדם לומר הסכמתי לעשות כך וכך ואין משמשיין בו רק בהפעיל

הסכים מסכים מסכסכו והשם הסכמה והוא כמו מסקנא ועוד אוכרנו בשרש סקן ואולי לשון הסכמה נגזר מלשון סכום חשבון דלעיל ופירוש הסכמתי עשיתי חשבוני כך וכך

סכין (משלי כ"ג) ושמת שכין בלועך אף על פי שהוא נכתב בשין הוא כמו סכין בסמך כמו (ירמיהו כ"ה) מלא כרשיו כמו כרסו ומליץ אחרים הכתובין שין במקום סמך ונמנין על פי המסורת

סכין (בראשית רבה) השטן מקצרג בשעת סכנה ויש מפרשים מזה (קהלת י') ובוקע עצים יסכין בס פירוש יעשה עצמו בסכנה וכן אמרו (חולין דף ל"ז) בהמה מסכנת פירוש הנוטה למות בלעז פריגול ובל"א וערליך ואולי סכנה נגזר מלשון סכין דלעיל וכן אומרים משל הדיוט סכין ביר שומה סכנה

סכר בדברי רז"ל (תענית דף כ"ז) ברביעי היו מתעניין מפני האסכרה שלא תפול בתינוקות והוא חולי שסותם פי הקנה שבצואר וימות האדם לפי שעה ונראה לי שלשון אסכרה נלקח מלשון ויסכרו (בראשית ח') מעינות תהום לשון סתימה וכן נקרא בלעז אסכראנציה והוא היה בתחלת הבריאה נופל בתינוקות ואחר כן גם בגדולים וזה לפעמים כשהיו מתעטשין פרתה רוחם ומתו לפיכך בא המנהג כשאדם מתעטש אומרים לו אסותא או רפואה וראיתי בספר רפואות קורין לאסכרה בלשון עברי מתנק וכן אמר איוב (איוב ז') ותבחר מתנק נפשי ויש פותרים מזה (שמואל ב' י') ויצו אל ביתו ויתנק דאחיתופל רוצה לומר שבא לו זה החולי מרוב עצבון רוח ודאבון נפש שהיה לו מפני שלא נעשית עצתו ומת במתנק ואומרים זה לפי שלא יתכן לאיש חכם ונבון כמוהו שיחנק את עצמו

סלע

תשבי

בלע (שמות ל') מחצית השקל בשקל הקדש פלגות סלעא
 בסלעיא קודשא ובל רבים (ויקרא כז) שלשים שקלים תלתין
 סלעין (ה) ואמרו ר"ל (קדושין ד' י"א) כל כסף האמור
 בתורה סתם סלעין ורנביאים ליטרין ודכתובין קנטרין חוץ
 בראשית כ"ג) מ"כף עפרון וכבר כתב בשרש
 ז"ל כי כל סלע אהבעה זוזים עיין שם ואולי המטבע הנקראת
 בלשון אשכנז שילינג נלקח מלשון סלעין דכסף :

סלק בדרז"ל יסלקו מן הצדדים פירוש לשון העברה והעתקה
 תרגום (בראשית י"ג) ויעתק משם ואסתלק מתמן וכן
 (ירמיה כ"א) ויעלה מעלינו ויסתלק מעלנה וכן (עמוס ח')
 השלך הם פי' רש"י השלך וסלק וכן תרגומו רמי וסליק וכן
 רוב לשון עליה בבנין הקל מתורגם בלשון סליקא בעבר ובבינוני
 כמו (שמות י"ט) ומשה עלה ומשה סליק (דברים ל"ב) אשר אתה
 עולה שם דאית סליק תמן אבל המקור והצווי והעתידי מתורגם
 בלשון סק בחסרון למד עיין בשרש סק :

סלק לשון הפסקה וסוף וכן נוהגין לכתוב בסוף הספר סליק
 פירוש נשלים ונפסק וכן קורין לטעם סוף פסוק סלוק לשון
 הפסקה וכן הפיוט שאומרים ביום טוב בשמנה עשרה
 קודם הקדושה נקרא סלוק ועקר הלשון הוא מלשון שתיקה תרגום
 של (עמוס ו') ואמר הם ויימר סליק וכן (עמוס ח') השלך הם רמי
 וסליק :

סם (שמות ל') קח לך סמים תרגומו בוסמין כמו בשמים ולא
 נמצא בלשון יחיד רק בדברי רז"ל סם פלוני יפה לו סם
 המות וכן (ירמיה י"א) תרגום נשחיתה עץ בלחמו נרמי סמא
 דמותא במיכליה ויש הפרש בין סמים ובשמים אעפ"י שאונקלוס
 תרגם שניהם בוסמין כי בשמים אינו כולל רק אותם הריחניים
 הנאכלים אבל סמים כולל אף אותם שמשמין ברפואות ונקראים
 בלשון רומי ארומטא כגון סממני הקמרת כגון נטף ושחלת
 ודומיהם :

סמא בדרז"ל (מנחם ד' ד') בלעם סומא באחד
 מעי יו היה (דברי כח) איש עור הר ו'ירושלמי גבר סימ'זבעורון
 תרגם אונקלוס ובסמיותא בלשון לעז ציקו ובלשון אשכנז
 בלינד :

סמאל

(ה) בכורות דף כ'

(ח)

סמאל (איוכ כ"ח) לא ידעו עיט תרגום דלא חכימיה סמאל
 דפרח היך עופא וכן אמרו (ח) תנו שוחד לסמאל ביום
 הכפורים ויש אומרים שאשמדי הוא סמאל
 ושני שמות נקראו לו וכבר זכרתיו בשרש אשמדי :

סמבטיון שם נהר ואומרים שכל ימי השבוע חוץ בשבת
 הוא רץ ומניע אבנים גדולות ואי אפשר לעבור
 וזו היא הסבה שעשרת השבטים שהם נלכדים עים
 לא יצאו משם שלא לחלל יום השבת. וכתב הרמב"ן ז"ל כי הוא
 נהר גוזן מן (במדבר י"ח) ויגז שלזים. לשון העברה והכרה
 וחכמים קראו לו סבטיון מפני שביתחו בשבת כי יום השבת
 בלשון ההוא סבט וכן נקרא בלשון ערבי שיחליפו התיו למית וכן
 מוסיפין מלת יון בסוף שמות התוארים בלשונם ודוק :

סמך (ב) סמוך לחשבה וכן למה נסמכה פרשה זו לשון קירוב
 בלשון אשכנז גינעהן ובלעז אפריסמר וכמהו (יחזקאל כ"ד)
 סמך מלך בבל ואין לו עוד דומה במקרא וכל שאר
 לשונא סמיכה לשון משען ומזה אמרו רז"ל סמך לדבר תרגום של
 (ישעיה ל"ו) משענת קנה סמך והוא כמו ראייה אבל פחות
 ממנה כמו שאמרו אסמכתא בעלמא הוא פירוש משען וסעד :

סמך נוהגים לומר על מי שנעשה רב או חבר הרב פלוני
 נסמך לרבנות או נתנו לו סמיכות או סמיכה והוא נלקח
 מן (במדבר כ"ג) ויסמוך את ידיו עליו פירוש עשהו רב ועיין
 גם בשרש חבר :

סמן (בראשית ד') וישם יי לקין אות תרגום ירושלמי סימן
 וברז"ל יש הרבה ובפסוק נמצא פעל ממנו (ישעיה כ"ח)
 ושעורה נסמן פירוש נעשה לסימן והוא לשון יון ממש
 קורין לאות סימיון בלעז סניו ובלשון אשכנז צייפן ומזה אמרו
 על האשה (יבמות דף פ') עד שתביא סמנין פירוש שתי שערות
 באותו מקום וכן אמרו איוהו סרים כל שהוא בן עשרים ולא הבוא
 סימנין :

סנדל (ישעיה י"ג) והדריך בנעלים ויהבון בסנדלין ובתרגום
 ירושלמי (בראשית י"ד) שרוך נעל רצועה דסנדלא וכן
 כל נעל בתרגום ירושלמי לשון סנדל וכן בלשון רומי
 (א) פרקי דר"א (ב) שבת ד' לז טו קורין

תשבי

קורין לנעלים סנדליא וכן נקרא רבי יוחנן הסנדלר פירוש עושה
עלים ולא מצאתי שם תאר כמוהו בתרגום כתוספת ריש בסוף
אך בלשון אשכנזי ובלעז נמצא זה לרוב ודוק :

סנהדרין שבעים מנהדרין הם שבעים זקנים של בית דין הגדול
בירושלים וכן (שמות ע"ו) ושם שבעים תמרים תרגום
ירושלמי כל קבל שבעים סנהדרין וכן בתרגום של
כתובים נמצאים הרבה כמו (תילים ק"ו) ובמושב זקנים ובסנהדרין
דחכימין וכן (רות ד') ובו עז עלה השער לתרע בית דינא דסנהדרין
ודומיהם רבים ולא נמצא בלשון יחיד סנהדרין והוא לשון יזן ממש
וקרין לכסאות סנהדרין והוא על דרך (תילים קכ"ב) שמה ישבו
כסאות למשפט

סנדק נוהגין לקרא למי שמחזיק בן חברו למולו סנדק ולא
מצאתי הלשון הזה בשום מקום גם בעל הערוך לא
הביאו (הזילא מוסקה ערוך בשם סמדרס) והלועזים קורין
לו בעל ברית ובלעז קומפארי ובלשון אשכנזי גיוואטר
(הוא שם שקורין הנצרים ע"ש לשון אב)

סנטר בדברי רבותינו זכרונם לברכה (ברכות דף כ"ד וע"ס) לא
יניח ידו על סנטרו פירש רש"י מנטון בלשון צרפתי ובלשון
אשכנזי קין :

סעד לפי שהמאכל סועד לב האדם שנאמר (בראשית י"ח) וסעדו
זלבכם קראו לאכילה גסה סעודה וכן תרגום (רות ב')
לעת האוכל לעידן סעודתא בשורק וכן (שמואל ב' י"ב)
משאת המלך סעודתא דמלכא בלעז פאשטו ופותרים אותו
המלמדים האשכנזים פושט אבל אינו בלשון אשכנזי רק
נלקח מלשון לעז ובלשון אשכנזי איין מול :

סעה (שמואל ב' ב') לאגודה אחת תרגום לסיעה חד (בראשית כ"ו)
ואחזות מרעהו וסיעת מרחמוהו (ישעיה ס"ו) אחר אחת
בתוך סיעה בתר סיעה כתיב באלף במקום הא והראיה
סיעת ובכנז (שנת ד' י"ג) חנני בן חזקיה וסיעתו התיו רפויה והקורין
סיעתו ברגש טועים *

ספסל (ברכות דף י' וע"ס ועיי' פסחים דף כ"ח) ישב על גבי
ספסל ופרשו לי רבותי שהוא כמו הרום בלשון אשכנזי
שעמל ובלעז שקאבילו ונראה לי שאינו אלא כסא ממש
וכן

ובן בפסוק (בראשית ע"ו) ויהי השמש באה תרגום ירושלמי די
ספסלן אסתדרו והוא כמו שנאמר בדניאל (לניאל ז') עד די כרסוון
רמיו *

ספק (שבת דף ל"ד) ספק חשיכה ספק אינה חשיכה כל דבר
שאינו ודאי נקרא ספק בלשון אשכנז צווייבל ובלעז דוכיאו
ובלשון נקרא נקרא תלוי כמו (דברים כ"ח) והיו חייך
תלואים פירוש מסופקים וכן במשנה אשם תלוי :

ספק (מלכים א' כ') אם ישפוק עפר שומרון לשון די ורבותינו
זכרונם לברכה שמשו בו בבנין פעל והפעיל כמו (נהגדה
ט"פ) ספק צרכינו במדבר : : : (אבות פ"ה) אין
מספיקין בידו לעשות תשובה והשם הספקה או ספק ובבבוי (איוב
כ') במלאת שפקו אף על פי שנכתב בשין וכן יש אחרים כמו
שכתבתי בשרש סכן בלשון אשכנז גנוגן ובלעז באשמה :

ספר מדברי סופרים הם חכמים הנקראים גם הם רבנים ואין
הפרש בין אמרם מדברי סופרים וכן מדרכנן וכן
במסורת תקון סופרים ועוד אדבר בו בשרש תקן *

ספר (בראשית י"ח) זיגלח זיחלף שמלותיו תרגום וספר זכנ
נקרא האומן המגלח ספר בל"א שערד ובלעז בלכיר זכנ
בפסוק (אסתר ז') וישב מדרכי אל שער המלך תרגום והיה
בידא דהמן ארבע אומנוון ספרא דספריה זנומר זמזה נקרא הבלי
שמגלחין בו השער מספרים בלשון שנים לפי שיש בו שני שוקים
והחייטים חותכים בו הבגד בלשון אשכנז שער ובלעז פורפזי
ותרגום של תער מספר בלשון יחיד לפי שאין לו רק רגל א' בל"א
שארזיך ובלעז ראזור *

סקן (שחיטות נהר"ו) מסקינן דשחיטה מן הצואר והשם מסקנא
והוא לשנא הסכמה והם שני שרשים בענין אחד סכס וסקן *

סרב רוב לשון מרד זמרי ומאון מתורגמין בלשון סירוב
ורז"ל הרגילו בו הרבה אך בבנין פעל כמו
(זכרות לד) מסרב אסרב יסרב והתאר סרבן והשם
סרבנות ויש מפרשים מזה (יחזקאל ז') סרבים וסילונים
אבל דונש בן לברט פירשו מלשון קוצים ואמר כי הוא אחד מן
עשרים

תשבי

עשרים מיני קוצים הנמצאים במקרא וכן (איכה ג') דרכי סוד
שפירש רש"י לשון סירים וקוצים מתורגם ארחי סרב :

סרב בדניאל (דניאל ג') סרבליהון פמשיהון פירשו בו כל
המפרשים מיני לכושין הן ובדברי רבותינו זכרונם לברכה
בסרבליהון (ילמדנו פ' ברה"ש) אילו הסרבלין שברגליהם עיין
בערוך ואנתנו קורין למלבוש העליון סרבל בלשון אשכנז וגם בלעז
מנטיק :

סרגנס נוהגים האשכנזים להלביש בשלשה ימים ג' ראים חלוק
אחד ארוך מבגד פשתים לבן וקורין לו סרגנס והרבה
שאלתי ודרשתי לדעת מה לשון הוא ואין מגיד לי
עד שיהודי צרפתי זקן הגיד לי כי כן הלבישו גם כן הצרפתים
והוא נעשה ממין בגד דק מאד ונקרא בלשונם סרגה כרפי על
הגימל והוא שנקרא בלשון לעז סרזה ובלשון אשכנז ארים והוא כי
בו הסמך כמנהג לשון לעז בהרבה שמות כאשר בארתי בעדש
ליסמים :

סרחה (ירמיה מ"ט) נסרחה חכמתם לשון סירחון ואין לו דומה
עוד במקרא ורבותינו זכרונם לברכה הרגילו בו הרבה
אך בבנין הפעיל הסרחת מסרחת יסרחת והתואר בלשון
נקבה טפה סרוחה : ואשם סירחון בלשון אשכנז גישטאנק
ובלעז פוצה ורבותינו זכרונם לברכה כנו בלשון זה כל ענין עון
וחטא ומדד באמרם משל למלך שסרחה עליו מדינה מעל לבן
מלך שסרח על אביו וכן בפעלים מלשון עוות כמו (שמואל ב' י"ט)
אשר העה עבדך די סרח העויתי סרחת והשם סורחן בשורק
כמו (שמואל א' כ"ד) אין בידי רעה ופשע חוב וסורחן (בראשית
כ') ומה חטאתי ומה סורחני ובדברי רז"ל תולה סורחני באחרים
וביש ספרים סירחוני בח רק (סחת סס') ולא נהירא כי סרחון הוא
מענין הראשון :

סרד כשנדבקה ריאה של בהמה בצלעות או אונא לאונא זכ"י
קורין לה סירכה וכן אין סירכא בלי נקב ודומיהם רבים
ורבותי פירשו לי שהוא ענין הביקה וקשירה ובעל
הערוך לא דיבר בו גם לא מצאתי לו דומה בתרגום אך בלשון
עוות תרגום של (איכה ג') לעות אדם בריכו לסרכה אנוש מסכן
במצותיה וכן (איכה ג') ראית יי עותתי חזיתא יי סרד דסרכו לי
ונאלי סירכא הוא לשון עוות וכן מה שאמרו (יזח דף ס"ז) משום
סרד

סך בתה הוא מזה הלשון :

סרם זה השרש לא נמצא במקרא רק על ענין איש סרים (ירמיה לח) פירוש סרים בצים או סרים גיד ורבותינו זכרונם לברכה השאילו זה הלשון על ענין עקדה באמרם (מנהדרין דף נג) שנסתרסה עבודה זרה בימיהם וכן מקרא מסורם סרסו ודרשו פירוש צדיך לעקוד הפסוק ולשים סופו לראשו להבין משמעותו .

סרסר (ירושלמי ברכות פ"א) הלב והעינים סרסורי העבודה וכן הקונה על יד סרסור הוא האמצעי בין הקונה והמוכר לעשות המקח ובלעז סנסאר ובלשון אשכנז אונטר קויפלד וביש מקומות נקרא מעקלד :

סרק אילן סרק פירוש יאינו עושה פירות בלשון אשכנז און גישלאבט ובלעז סטירילו והוא ענין רקת תרגום (שמואל ב' ו') אחד דרקים חד מן סריקיא (תהלים ה') יהגו ריק מרננין סריקותא :

סרק ברבי רבותינו זכרונם לברכה (ברכות דף כ"א) היו סורקין את בשרו במסרק של ברזל הוא הבלי שסורקין בו את הפשתה והוא מלשון (ישעיה י"ח) עיברי פשתים שריקות את על פי שנכתב בשין וכן תרגום הפלחי בתנא דסורקין בלשון אשכנז העכל וכן הבלי שסורקי בו את הסוס בלשון אשכנז שטריגיל וכן נקרא הבלי שסורקין בו בני אדם שער ראשם מסרק בלשון אשכנז שטרעל ובלעז פעטנו :

סתם כשאדם מזכיר איזה ענין און שם ואינו מבאר על איזה הוא מדבר אמרו עליו סתם פירש שהדבר סתום ואינו מבואר אלא שנתנו בו כלל כגון כל נדר סתם הוא פרת וכל משודר סתם הוא דוד וכן (מנהדרין דף פו) כל סתם מתניתין רבי מאיר וכו' בלשון אשכנז שלעכט ובלעז שקייטו .

נשלמה אות. הסך ברוך לכל נופל סומך